

UOČENI PROPUSTI U NADZORIMA OVLAŠTENIH OSOBA ZA OBAVLJANJE POSLOVA ZAŠTITE NA RADU

UVOD

Ovlaštena osoba je pravna ili fizička osoba koja ispunjava uvjete propisane Pravilnikom o ovlaštenjima za poslove zaštite na radu (N.N., br. 112/14., 84/15.) i koja je nakon provedenog upravnog postupka dobila odgovarajuće ovlaštenje Zavoda za unapređivanje zaštite na radu (dalje: Zavod) za:

- obavljanje poslova zaštite na radu kod poslodavca,
- osposobljavanje za zaštitu na radu (osposobljavanje radnika za rad na siguran način te osposobljavanje poslodavaca, ovlaštenika i povjerenika radnika za zaštitu na radu),
- izradu procjene rizika,
- ispitivanje radne opreme,
- ispitivanja fizikalnih, kemijskih i bioloških čimbenika u radnom okolišu.

U Republici Hrvatskoj trenutno je aktivno 33 fizičkih i 106 pravnih osoba ovlaštenih za obavlja-

Grafikon 1. Broj ovlaštenih osoba u RH

nje poslova zaštite na radu (grafikon 1). Ovlaštene osobe imaju određenu ulogu i odgovornost u promicanju kulture i izvrsnosti u području zaštite na radu. Svakako, ne treba zaboraviti kako je poslodavac odgovoran za organiziranje i provođenje zaštite na radu prilikom obavljanja svih radnih procesa te ga prenošenje ovlaštenja za provođenje zaštite na radu, na način koji mu je to omogućio Zakon o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14., 118/14. - dalje: Zakon), ne oslobađa od odgovornosti.

Zavod je prilikom nadzora ovlaštenih osoba uočio propuste, ali i primjere dobre prakse koji su ukazali da ima potrebe i prostora za određene izmjene, poboljšanja i unapređenja u području zaštite na radu. Cilj je ujednačiti praksu i poticati kvalitetu u radu ovlaštenih osoba u skladu s važećim propisima.

ANALIZA UOČENIH PROPUSTA U NADZORIMA S PREDLOŽENIM MJERAMA

Poslovnik o postupcima, uvjetima i metodama obavljanja poslova zaštite na radu

Poslovnik o postupcima, uvjetima i metodama obavljanja poslova zaštite na radu (dalje: Poslovnik) mora biti izrađen u skladu s normom HRN ISO/TR 10013. O reviziji Poslovnika te nastalim promjenama, koje bi mogle utjecati na zahtjeve propisa na temelju kojih je izdano ovlaštenje, obavještava se Zavod za unapređivanje zaštite na radu odmah po nastanku promjene.

Uočeni propusti i predložene mjere:

- Poslovnik nije izrađen u skladu s normom, odnosno ne sadrži sve postupke i metode pružanja usluga na temelju izdanog ovlaštenja (npr. nije naveden dio „Metode, uvjeti i postupci za obavljanje poslova zaštite na radu kod poslodavca“)
- *ovlaštena osoba upućena je na pravilnu izradu Poslovnika sa svim potrebnim dijelovima, osobito onima koji sadrže postupke, uvjete i metode za obavljanje poslova za koje im je izdano ovlaštenje*

- nisu navedeni obrasci/zapisnici koji se koriste u obavljanju poslova (npr. zapisnik stručnjaka zaštite na radu o provedenom unutarnjem nadzoru, zapisnik o ispitivanju radnog okoliša i dr.)
- *ovlaštena osoba upućena je da u skladu sa sadržajem Poslovnika i opisom poslova koje obavlja prema izdanom ovlaštenju priloži odgovarajuće obrasce/zapisnike koje koristi u svojem radu i koji svojim sadržajem potpuno odgovaraju minimalnim zahtjevima propisa*
- nužni sadržaji zapisnika o ispitivanju radne opreme i radnog okoliša nisu usklađeni s Pravilnikom o pregledu i ispitivanju radne opreme (N.N., br. 16/16.) i Pravilnikom o ispitivanju radnog okoliša (N.N., br. 16/16.)
- *ovlaštena osoba upućena je uskladiti nužne sadržaje zapisnika o obavljenom ispitivanju radne opreme i radnog okoliša s minimalnim zahtjevima koji su propisani pravilnicima*
- nije navedena sva mjerna i ispitna oprema u skladu s propisanim pravilnicima
- *ovlaštena osoba mora navesti svu mjernu i ispitnu opremu za pojedina mjerenja*
- nisu navedene izmjene i dopune propisa ili su navedeni nevažeći propisi
- *ovlaštena osoba upućena je na ažuriranje propisa u Poslovniku koji se mora temeljiti na važećim propisima, također, preporuka je redovito pratiti izmjene i dopune propisa putem Narodnih novina ili internetske stranice Zavoda.*

Kadrovski uvjeti za obavljanje poslova prema danom ovlaštenju

Ovlaštena osoba mora ispunjavati kadrovske uvjete za pojedine poslove (za koje joj je izdano ovlaštenje) propisane Pravilnikom o ovlaštenjima za poslove zaštite na radu (N.N., br. 112/14., 85/14.), što podrazumijeva odgovarajuće obrazovanje (diplome), sklopljen ugovor o radu, uvjerenje o položenom stručnom ispitu za stručnjaka zaštite na radu, dokaz o radnom iskustvu (elek-

tronički zapis Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje) te dokaz o andragoškim znanjima za nositelja/e ovlaštenja.

Uočeni propusti i predložene mjere:

- osobe koje su bile nositelji ovlaštenja u trenutku izdavanja istog više nisu zaposlene u ovlaštenoj osobi, a Zavod nije obaviješten o nastalim kadrovskim promjenama, odnosno o zaposlenoj drugoj osobi
- *iako još nije uspostavljen Informacijski sustav zaštite na radu, putem kojeg će se morati unositi sve nastale promjene, ovlaštena osoba je obvezna o nastaloj promjeni elektroničkim ili pisanim putem obavijestiti Zavod, osobito ako bi to utjecalo na kadrovske uvjete na temelju kojih je izdano odgovarajuće ovlaštenje.*

Obavljanje poslova zaštite na radu kod poslodavca

Za obavljanje poslova zaštite na radu kod poslodavaca s kojim je ovlaštena osoba sklopila ugovor, potrebno je pisanim putem imenovati jednog ili više stručnjaka zaštite na radu. O provedenom unutarnjem nadzoru kod poslodavca potrebno je voditi odgovarajući zapisnik.

Uočeni propusti i predložene mjere:

- u ugovorima o obavljanju poslova zaštite na radu za poslodavce nije navedena zakonska osnova sklapanja ugovora u skladu sa Zakonom ili nije imenovan stručnjak zaštite na radu koji će obavljati poslove kod poslodavca
- *ovlaštena osoba upućena je na dopunu/izmjenu podataka u ugovorima o obavljanju poslova zaštite na radu na način da se odredbe ugovora o obavljanju poslova zaštite na radu temelje na čl. 20., st. 5. i 6. i čl. 21. Zakona.*

Izrada procjene rizika

Procjena rizika mora biti izrađena u skladu s Pravilnikom o izradi procjene rizika (N.N., br. 112/14. - dalje: Pravilnik). Ovlaštena osoba izra-

đuje procjenu rizika na osnovi dobivenog ovlaštenja ili može sudjelovati u postupku izrade procjene rizika kao vanjski suradnik, odnosno stručnjak zaštite na radu na temelju radnog naloga ili ugovora o obavljanju poslova zaštite na radu s poslodavcem.

Uočeni propusti i predložene mjere:

- procjena rizika ne sadrži sve propisane priloge
- *ovlaštena osoba upućena je na dopunu priloga u skladu sa čl. 11. Pravilnika, te normi za osobnu zaštitnu opremu*
- u procjeni rizika nisu adekvatno ocijenjeni rizici prilikom njihove analize, u smislu Pravilnika o poslovima s posebnim uvjetima rada (N.N., br. 5/84.- dalje: PUR), u visoke rizike
- *ovlaštena osoba upućena je na ažuriranje ocjene rizika u visoke rizike, za one poslove koji su utvrđeni posebnim propisom o poslovima s posebnim uvjetima rada kao poslovi s visokim rizicima u skladu sa čl. 8., st. 3. Pravilnika*
- prilikom unosa podataka o mjestima rada (ARMOR obrasci), kod poslova s posebnim uvjetima rada nisu naznačene sve točke PUR-a za navedene poslove koje obavlja radnik
- *ovlaštena osoba upućena je da mora uskladiti zahtjeve prema PUR-u u skladu s opisom poslova za pojedino mjesto rada, odnosno poslodavac mora uputiti radnika na liječničke preglede za sve poslove koje obavlja u skladu sa zahtjevima PUR-a, u protivnom radnik ne smije obavljati poslove s posebnim uvjetima rada ako nije zadovoljio navedene uvjete.*

Osposobljavanje za zaštitu na radu

Osposobljavanje radnika provodi se u skladu sa zahtjevima Pravilnika o osposobljavanju iz zaštite na radu i polaganju stručnog ispita (N.N., br. 112/14.), prema izrađenom programu osposobljavanja koji se mora temeljiti na procjeni rizika. O

provedenom osposobljavanju vode se odgovarajući zapisnici (ZOS i ZOOB obrasci) kao dokaz o teoretskoj i praktičnoj osposobljenosti, izuzev poslova s malim rizicima za koje je dovoljno teoretsko osposobljavanje.

Uočeni propusti i predložene mjere:

- program osposobljavanja radnika za rad na siguran način nije usklađen s pripadajućom procjenom rizika, npr. ako je procjenu rizika radio netko drugi ili ne sadrži sve upute proizvođača opreme i opasnih kemikalija koje radnik koristi tijekom rada
 - *ovlaštena osoba upućena je da mora imati izrađen program koji je usklađen s procjenom rizika te mora sadržavati sve upute, odnosno obuhvatiti sve opasnosti, štetnosti i napore proizašle iz procjene rizika*
- zapisnik o ocjeni osposobljenosti radnika za rad na siguran način (ZOS) nije usklađen sa zakonom i nije u arhivi kod ovlaštene osobe)
 - *ovlaštena osoba upućena je da mora uskladiti sadržaj ZOS-a u skladu s propisima, odnosno potrebno je u dijelu iza praktičnog osposobljavanja dodati potpis radnika u skladu sa čl. 30., st. 3. Zakona, iako on ne stoji u propisanom obrascu.*
 - *također, preporuka je ovlaštenim osobama da čuvaju u svojoj arhivi primjerak potpisanog ZOS-a, npr. skenirani potpisani ZOS, upravo zbog mogućnosti vođenja sudskih sporova, kao odgovarajući dokaz u vođenju postupka.*

Ispitivanje radne opreme i radnog okoliša

Ovlaštena osoba mora imati u svojem vlasništvu mjernu i ispitnu opremu te o njoj voditi propisanu evidenciju u skladu s Pravilnikom o pregledu i ispitivanju radne opreme (N.N., br. 16/16.) i Pravilnikom o ispitivanju radnog okoliša (N.N., br. 16/16.). O obavljenom pregledu i ispitivanju sastavlja se odgovarajući zapisnik koji mora sadržavati minimalne zahtjeve propisane u navedenim pravilnicima.

Uočeni propusti i predložene mjere:

- nedostaju dokazi o vlasništvu mjerne i ispitne opreme (računi o kupnji)
 - *ovlaštena osoba upućena je da dostavi Zavodu pisanu izjavu o vlasništvu mjerne i ispitne opreme ovjerenu kod javnog bilježnika*
- zapisnici o provedenim ispitivanjima ne sadrže sve potrebne elemente
 - *ovlaštena osoba upućena je na ažuriranje sadržaja zapisnika s minimalnim zahtjevima u skladu s odredbama navedenih pravilnika*
- prilikom izrade zapisnika o ispitivanjima radne opreme nije detaljno specificiran unos podataka o načinu ispitivanja radne opreme pod pokusnim opterećenjem
 - *ovlaštena osoba upućena je na navođenje opterećenja, odnosno težine tereta pod kojim se obavlja ispitivanje (npr. točno navođenje opterećenja (tereta) pod kojim su ispitivani viličari).*

ZAKLJUČAK

Analizom propusta koje je Zavod uočio u nadzorima, između ostalog, želi se skrenuti pozornost na obvezu rada ovlaštenih osoba na temelju važećih propisa, odnosno u skladu sa Zakonom i drugim propisima. Slijedom navedenih činjenica, može se zaključiti da su uočeni propusti u radu ovlaštenih osoba potaknuli na poduzimanje mjera, odnosno korekcija, poboljšanja i unapređenja te se na taj način želi ukazati na sinergijsko djelovanje i partnerstvo između Zavoda i ovlaštenih osoba.

Zavod će i dalje pružati stručnu pomoć te nadzirati rad ovlaštenih osoba potičući stručnost u radu i visoku razinu kvalitete s elementima jačanja prevencije i smanjenja broja ozljeda na radu te profesionalnih bolesti.

*Sanja Sambol, struč. spec. ing. sec.
Zavod za unapređivanje zaštite na radu, Zagreb*